

Nr 177.

Av herr **Sundqvist m. fl.**, *angående beskattning av tidningar och tidskrifter.*

Frågan om införande av skatt å vissa tidskrifter har senast varit föremål för riksdagens behandling med anledning av motioner till 1942 års riksdag (II: 168 samt de likalydande motionerna I: 70 och II: 145). Riksdagen biföll bevillningsutskottets betänkande nr 44, vari hemställdes, att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. I motiveringen hade utskottet dock uttalat, att starka skäl finge anses tala för att jämväl tidskrifter borde vara underkastade beskattning och att detta särskilt gällde sådana tidskrifter, som vore avsedda för förströelseläsning. Utskottet framhöll emellertid de med en dylik beskattning förenade tekniska svårigheterna, vilka komme att särskilt ökas, om vissa slag av tidskrifter skulle undantagas från beskattning. Utskottet förutsatte — delvis med anledning av ett utav statsrådet och chefen för finansdepartementet gjort uttalande — att förevarande spörsmål alltjämt komme att av Kungl. Maj:t ägnas uppmärksamhet.

Ur flera synpunkter är det otillfredsställande, att den skattekölla, som vissa tryckalster utan tvivel kunde bliva, alltjämt är, outnyttjad. De statsfinansiella kraven på skärpt beskattning äro i hög grad giltiga för en dylik skatt. Det måste därjämte anses mindre tilltalande, att f. n. kvalitativt högtstående skrifter i bokform beskattas genom den allmänna omsättningskatten, på samma gång som en ofta mindervärdig tidskriftspress är befriad från beskattning. Riksdagen har även givit uttryck åt dylika synpunkter, och anledningen till att en sådan beskattning ej införts kan sökas i de betydande tekniska svårigheter, som äro förknippade med skattens konstruktion.

Frågan om kontrollmöjligheterna beträffande upplagornas storlek torde ej längre vålla bekymmer. Det har visats, att kontrollen kan göras fullt effektiv.

De tekniska svårigheterna äro däremot förbundna med bestämmandet av det skattepliktiga objektet. Det har visat sig vara alldeles omöjligt att i en skatteförfattning giva uttryck åt alla de omständigheter, som böra orsaka skatteplikt, och därav följer, att gränsdragningen ej blir så skarp, att den kan anses tillfredsställande. Lika litet tillfredsställande kan det anses vara, att det i författningen uppräknas vissa namngivna tidskrifter, vilka skola vara skattepliktiga. Redigeringsprinciperna kunna ändras, och det vore ej rimligt, att en tidskrift, som genom någon åtgärd undanröjt de omständigheter, vilka tidigare föranlett skattskyldigheten, därefter för all framtid eller intill dess riksdagen fattat beslut skulle beskattas.

Det torde ej heller vara möjligt att lösa problemet om skattskyldigheten på så sätt, att man under löpande period på grund av innehållet i ett enstaka nummer beslutade, att tidskriften omedelbart därefter skulle anses skattepliktig.

En annan utväg synes däremot eventuellt framkomlig. Skatten skulle principiellt göras generell för alla tidningar och tidskrifter. Ett särskilt av Kungl. Maj:t utsett organ, tidskriftsskattenämnden, skulle såsom enda instans pröva ansökningar om befrielse från skattskyldighet.

Det första problemet, som skall lösas, torde vara förordningens tillämpningsområde. Vid lösande härav torde hänsyn bl. a. böra tagas till distributionssättet. Vissa tryckalster kallas under nuvarande förhållanden tidskrift, ehuru de närmast torde kunna betraktas såsom böcker av mindre format. Om tidskriftsskattens skattesatser komme att överstiga den allmänna omsättningsskattens, torde det vara risk för att dylika organ därefter skulle anse sig vara böcker. I den mån dylika tryckalster distribueras på de för tidningar och tidskrifter vanliga vägarna, via tidningsaffärerna, tidningskolportörer eller exempelvis Svenska pressbyrån, torde dock deras karaktär av tidning med fullt fog kunna hävdas.

Vid beslut om de tidningar och tidskrifter, som böra undantagas från beskattning, är det ej möjligt att utgå från den karaktär dessa ha just vid ögonblicket för förordningens ikraftträdande eller under en kortare tidrymd därefter. Detta skulle icke minst ur affärstekniska synpunkter bereda utgivarna oöverstigliga svårigheter.

Ett förfarande, som däremot möjligen kan övervägas, skall här anges. Förordningen om beskattning av tidningar och tidskrifter utfärdas, låt oss säga den 1 april 1943, och träder i kraft den 1 juli samma år. Under mellanliggande tid äga samtliga till tidskriftsskattenämnden ingiva de nummer, som utkommit under första kvartalet 1943, och enligt i förordningen angivna grunder yrka befrielse från skatt. Med utgångspunkt från tidningens eller tidskriftens allmänna syfte och karaktär samt dess vanliga och övervägande innehåll medges eventuellt skattebefrielse t. o. m. utgången av år 1943. Under sista kvartalet 1943 äga de till tidskriftsskattenämnden ingiva de nummer, som utgivits under tredje kvartalet 1943 för prövning av eventuell skattebefrielse för kalenderåret 1944.

De organ, som äro nyhetsförmedlande, dagspress eller dylikt, eller som ur religiösa, kulturella, sociala eller fackliga synpunkter anses fylla en uppgift eller som drivas utan ekonomiskt vinningssyfte, böra enligt vår mening befrias från skattskyldighet. För att minska tidskriftsskattenämndens arbetsbörda skulle eventuellt länsstyrelse äga meddela skattebefrielse för inom länet tryckt tidning och tidskrift, vars upplaga ej uppgår till exempelvis 3 000 exemplar och som ej drivas i vinningssyfte.

Det kan visserligen ur fiskal synpunkt befaras, att ett antal tidskrifter på grund av skattens införande ändra sin art i sådan grad, att de små-

ningom böra befrias från skattskyldighet. Ur allmän synpunkt vore dock detta endast att hälsa med tillfredsställelse. De organ, som man framförallt avser att träffa med denna skatt, är helt uppbyggda på att tillhandahålla läsning av sådan art, att de ej kunna frångå denna sin politik utan att förlora en betydande del av sin kundkrets och förmodligen en större del än vad de komme att förlora genom skattens påläggande.

Skattesatsen skulle vi förslagsvis vilja angiva till 20 % av varje nummers pris, dock lägst 10 öre. För att ej göra prenumeration mera lönande ur skattesynpunkt än lösnummerköp, vilket med en procentuell skattesats skulle kunna inträffa, bör skatten för prenumerationsexemplar beräknas efter den skatt, som skall utgå för enstaka exemplar multiplicerad med det antal nummer prenumerationstiden avser.

Mot den här angivna metoden att medgiva skattebefrielse kan invändas, att utfallet till stor del blir beroende på den inställning ledamöterna av tidskriftsskattenämnden ha till olika redigeringsprinciper och skilda slag av tidskriftsinnehåll samt att prövningen följaktligen blir subjektiv. Det måste då erinras om, att ett flertal myndigheter i många fall har att efter liknande principer avgöra vissa frågor. Statens biografbyrå har en sådan uppgift, och denna är minst lika ömtålig och svår som den här diskuterade. Vissa organ besluta »efter tycke och smak», vilka konstverk som skola inköpas eller vilka teatrar eller skapande konstnärer, som skola erhålla offentligt stöd. Andra myndigheter bestämma, vilka teaterpjäser eller filmprogram, som få visas större helgdagar, eller taga ståndpunkt till, om offentlig föreställning kan anses sedlighetssårande eller störande för rikets förhållande till främmande makt.

I jämförelse med här angivna fall, där myndighet måste diskretionärt pröva vissa omständigheters rättsliga relevans eller betydelse ur annan synpunkt, förefaller oss frågan om befrielse från tidskriftsskatt ej särskilt svårlöst för en myndighet, vilken utvalts för detta speciella ändamål.

Vi hemställa,

att riksdagen — eventuellt med hänsynstagande till det här framförda — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsam utredning och förslag till förordning angående beskattning av tidningar och tidskrifter, varvid dock förutsattes ett dispensförfarande, medförande skattebefrielse för organ som äro nyhetsförmedlande eller som ur religiös, kulturell, social eller facklig synpunkt fylla ett behov eller som drivas utan ekonomiskt vinningssyfte.

Stockholm den 23 januari 1943.

Gunnar Sundqvist.

Åke Wiberg.

Herbert Lundh.

Folke Kyling.

D. B. Blombäck.